

DEL PASSAT

Els nostres monuments

Poques viles com la nostra pot mostrar un passat tan noble i gloriós i podem dir també que poques com la nostra serva d'eix passat la memòria i el respecte degut. No tenim carrer, plaça ni reconet que no esdevingui memorable, que no amagui en son si una història, un fet notable, una epopèia que l'inmortalitzi, i no obstant la major part dels castellanins n'esdevenim ignorants i no fem cas del que ens rodeja, no sabem llegir en les ruïnes, no coneixem la valor d'una pedra que a voltes ens serveix per a seure a la llinda de les nostres portes en les feixugues velles... a fer de guardarodes en un tombant de carrer, o en... per a servir d'abeurador dels animals en un pati o una cort, que de tot això podem... a casa nostra.

Aquí teniu el punt culminant d'aquesta secció, això serà el que mourà la meva pluma, per a fer conèixer el passat, i per a saber llegir en el present, fent una mena d'excavació en el nostre sòl per a redressar el nostre pervindre i donar a cada cosa la seva valor. Si per això cal posar en tela de judici com vulgarment es diu, actuacions passades, no em faré pregar; donar a quiscun el que es mereix és fer justícia i la justícia s'ha de complir, segons aquell principi de dret romà, que es faci justícia i que el món s'enfonsi.

Un dels monuments més antics i també més descuidats és la capella de Sant Joan Sescloses, de la que ja se'n parlà en l'any 943, amb motiu d'una visita de l'Abad de S. Pere de Roda, sota quin domini es trobava i que és la mateixa avui existent, almenys en la seva part de fàbrica o edifici. Llavors era coneguda amb el nom de «*Sant Joan Baptista, supra stagna Castellionis*», Sant Joan Baptista damunt els estanys de Castelló, per trobar-se situada en la part alta dels estanys. Posteriorment per a donar fe del domini que damunt d'ella hi exercien els Abads de S. Pere de Roda, quin domini era disputat per l'Abadia de Besalú, se li posà el nom de Sant Joan Sescrosses, o sigui pertanyent a les crosses o bàculs pastorals dels Abads de